

Orfea životem provází Eurydika-Hopkirk

Společná plavba pokračuje u Bezručů

JANA KNIŽÁTKOVÁ

Třetím příspěvkem ke společné plavbě ostravských divadel za zlatým rounem bude inscenovaný příběh Orfea a Eurydiky v Divadle Petra Bezruče. Původní hru na motivy řeckých mýtů sepsali dramaturgyně Jana Pithartová a režisér Michal Przebinda. Premiéra se uskuteční v sobotu v 19 hodin.

? *Už v okamžiku, kdy se rodil projekt společné plavby, jste si vybrali příběh Orfea a Eurydiky, nebo to bylo jinak?*

| Przebinda: Už na prvních schůzkách jsme zjistili, že určitá témata jsou zadaná.

? *To znamená, že jste měli zásluh na jinou báji?*

| Przebinda: Původně jsme mysleli na Hérakla, protože jsme jednoduše věděli, kam dramaturgicky sáhnout, a jednak jsme si dovedli představit, co s tím. O Hé-

rakla všakjevilo zájem i Divadlo loutek. My jsem uznali, že jejich důvody jsou logické. Nabídka Orfea a Eurydiky zaujala především dramaturgyni Janu Pithartovou.

Pithartová: Mám dojem, že pro naše diváky - adolescenty a středoškoláky - je příběh velké lásky docela zajímavý. Já jsem si v něm

rozhovor

našla téma překonávání veliké životní ztráty a její zhodnocení v dalším životě něčím, co je pozitivní. Netýká se jen samotného Orfea, ale i několika dalších postav a různých přístupů k prožitému traumatu.

? *Z jakých zdrojů jste čerpali při psaní scénáře?*

| Pithartová: Z mytologických pramenů a z toho, co nás napadlo.

? *Což znamená, že jste se nedrželi příběhu přesně?*

| Przebinda: V mytologických pramenech existuje příběh v několika variantách. A navíc jsme nenašli hru o Orleovi a Eurydice, která by měla nějakou rozpoznatelnou dramatickou stavbu.

Režisérem Orfea a Eurydiky je Michal Przebinda. Foto archiv

? *Mluvili jste o několika verzích; kterou jste nakonec zvolili jako základ?*

| Przebinda: Asi každý ví, že Orfeus je patron pěvců, hráč na strunné nástroje a symbol muzičnosti. Ví se, že Eurydyka umírá mladá, ale samotnou story zná málokdo. My jsme se pokusili o jednu z možných rekonstrukcí na základě nejznámější podoby příběhu ovšem bez přítomnosti bohů a zázraků. Takže se jedná o zcivilněnou mytologii.

Pithartová: Eurydika v našem

příběhu vlastně Orfea doprovází i po své smrti. Říkáme jí Euridika-Hopkirk. Zůstane mu v hlavě.

Przebinda: Má tak důvod nepřijímat jiné ženy, protože ta jeho je s ním pořád.

? *Zajímalo by mě, na jaké odlišnosti jste narazili.*

| Pithartová: Netroufám si je vyjmenovat, protože jsme jistě neprostudovali všechny prameny. Ale třeba ani konec Orfeův není všude stejný. V jednom případě ho ukamenovaly bakchantky, jinde čin vykonají z jiných důvodů jiné ženské, ale objevuje se i trest Dia, který na Orfea seslal blesk, protože si moc dovoľoval. Dokonce existuje i verze, podle níž Eurydika neumírá.

? *Orfeus je pěvec a v příběhu hraje hudba velmi podstatnou roli. Kdo je jejím autorem v inscenaci?*

| Przebinda: Autoři jsou dokonce dva. Milan Svoboda vytvořil scénickou muziku, která má trochu filmový princip. I náš scénář ostatně pracuje s krátkými „filmovými“ expozicemi a s letmým, ne zcela divadelním střihem. Autorem písní je Vlastimil Ondruška.

MF DNES

ES - 24. BŘEZNA 2001

PITHARTOVÁ, 22

Antický projekt má už třetí díl

O s t r a v a (mao) - Divadelní společnost Petra Bezruče v Ostravě nastudovala inscenaci Orfeus a Eurydika, která bude mít dnes premiéru pod režijním vedením Michala Przebindy. Hra je autorským dílem Przebindy a Jany Pithartové a tvoří třetí část velkorysého projektu ostravských scén s názvem Společná plavba. Jako první se tématu antické kultury věnovala dramaturgyně románu Roberta Gravesa Zlaté rouno v Národním divadle moravskoslezském, poté přišla inscenace Médeia, Iásón a jejich děti na Komorní scéně Aréna.

"V okamžiku, kdy nás autoři Společné plavby vyzvali ke spolupráci, měli jsme v úmyslu inscenovat příběh o Heraklovi. Pro velký zájem Divadla loutek jsme nakonec od záměru ustoupili a vybrali jsme si možná o něco riskantnější téma Orfeje a Euridiky," míní Przebinda a dramaturgyně Pithartová. "Příběh nesmrtelné lásky, výjimečného talentu a mimořádné osobní síly bájného pěvce Orfeje jsme chtěli převyprávět do uvěřitelné podoby. Nakonec jsme usoudili, že nejvhodnější bude vytvořit text nový, který by vyšel ze známých mýtů."

Inscenace, kde v hlavních rolích vystoupí Richard Krajčo a Markéta Viktorová, se vyhne nadpřirozeným postavám, zázrakům a všemohoucím bohům, přesto by měla mít blíže žánru pohádky. "Pohádka v dnešní době je snad jediným žánrem, který využívá neměnné kategorie dobra a zla. A projekt Společné plavby je charakteristický právě návratem k neměnným etickým hodnotám," říkají autoři.

Společná plavba ostravských divadel má „zastávku“ v Divadle P. Bezruč

Sugestivní Orfeus a Eurydika

LADISLAV KNIŽÁTKO

OSTRAVA. Společná divadelní plavba se načas zastavila u „Bezručů“.

Projekt ostravských divadel pod názvem „Společná plavba – Zlaté rouno“ – připomínající již při vstupu do nového tisíciletí kulturní základy naší dnešní civilizace, pokračoval tentokrát inscenací původní hry Jany Pithartové a Michala Przebindy Orfeus a Eurydika v Divadle Petra Bezruče.

S poeticky modelovanou názorností a bez výraznější dominace jevištní metafory je scénicky převyprávěn známý tragický příběh jednoho z argonautů, účastníka řecké výpravy za zlatým rounem do daleké Kolchidy, syna thráckého krále Oiágra a múzy Kalliopy. Bohem Apollónem byl obdarován lyrou a schopností božského zpěvu. A tak když jeho milovaná žena Eurydika při úprku před dotírajícím Apollónovým synem Aristaiem zemřela na hadí uštknutí, vypravil se za ní do podsvětí. Svým zpěvem okouznil nejen mýtického převozníka Cháróna a strašlivého psa Kerbera, ale i samotné vládce podsvětí, kterými byli bůh Hádés se svou manželkou Persefonou. Ti mu umožnili odvést si Eurydiku zpět do života na zemi za

Jirka Žák (malý Foibos) a Richard Krajčo (Orfeus)

Foto: Radovan Štastný

RECENZE

podmínky, že se při odchodu nesmí za žádnou cenu ohlednout. Blízko východu z podsvětí však z obavy, zda ho jeho milovaná žena následuje, příkaz porušil a při ohlédnutí pak mohl jen s hrůzou přihlížet, jak ji průvodce duší zemřelých Hermés odvádí zpět do říše Stínů. Zoufalý Orfeus poté bloudí z kraje do kraje a oplakává nenahraditelnou životní ztrátu. V hornaté zemi

Hyperboreů se pak stává obětí divokých bakchantek, které do nepříčetnosti dráždí jeho ostentativně projevovaný zármutek a nezájem o jiné ženy. Roztrhají ho na kusy a zbytky těla uvrhnou do řeky Hebros.

Režisér představení a spoluautor textové předlohy Michal Przebinda vtiskuje sledu scénických obrazů působivou rituální melodramatičnost. Jevištní postavy jsou předváděny v důsledně uplatňované a jistou elegičností poznamenané stylizaci. Mýtická obřad-

nost je umocňována zřejmými kostýmy Marty Roszkopfové, která je i autorkou scénografického řešení hracího prostoru a jeho sugestivního nasvěcování. Součástí scény je také dráždivé tajemný výtvarný objekt – „obětní kámen“ Martiny Kubínové. Stylové zvukové pozadí vytváří jevištním akcím scénická hudba Milana Svobody, písně Vlastimila Ondrušky svou jímavou prostotou citlivě dotvářejí atmosféru prastarého milostného příběhu. Hostují-

cí choreograf Josef Kotěšovský zase vtiskuje divokým výstupům bakchantů syrovou „zvířecost“, aniž by se uchýlil k drastickému naturalismu. Z hereckých představitelů si nejvýrazněji získávají pozornost obecenstva Richard Krajčo a Markéta Viktorová svým emotivně bohatým zpodoběním titulních rolí. Zdařile jsou také charakterizováni vůdce bakchantů (Norbert Lichý), hostinská (Alena Šasínová-Polarczyk) a Aristaios (Daniel Zaoral).

Orfeus a Eurydika zbaveni síly svého poselství

Třetí pokračování společné plavby

LADISLAV VRCHOVSKÝ

Ostravské Divadlo Petra Bezruče uvedlo 24. března v české premiéře hru Orfeus a Eurydika.

Klasický příběh Orfea a Eurydiky je příběhem lásky, která je silnější než smrt, a holdem umění, které je schopno zvítězit nad smrtí. Možná, že se autorům textu původní hry na motivy řeckých mýtů, Janě Pithartové (rovněž dramaturgie) a Michalu Przebindovi (také režie), takové téma zdálo obehnané. Jisté je, že ve své hře vy-

přáveji, „co je nad mytologickým vyprávěním napadalo“. Nic proti tomu, kdyby něco nechybělo ...

Jejich hra začíná divokým rejmem bakchantů, jehož svědkem se stává Orfeus navracející se z říše mrtvých poté, co navždy ztratil svoji milovanou Eurydiku. Děj se pak vrací tam, kde celý příběh začíná - do časů, kdy se Orfeus s Eurydikou poznali. Ve sledu krátkých obrazů je vyprávěn příběh s akcentem na závist, již je posedlý kněz Aristaios, Apollónův syn, jednak vůči Orfeově úspěchu u lidu, jednak u Eurydiky. Když Aristaios nepřímou zaviní Eurydičinu smrt, vydává se Orfeus za svou láskou do podsvětí. Ve druhé části hry je pouze slovně zmíněna Orfeova účast na plavbě Argonautů, důraz je položen na střet s bakchanty a odsouzení jejich barbarského a ničemného života. Vše končí Orfeovou smrtí v rukou divých bakchantek. Zbývá jen poselství Orfeovy lyry, kterou si odnáší Foibos s mladou dívkou, jím a Orfeem vysvobozenou přímo z obětního kamene bakchantů.

To, co chybí, je síla výpovědi antické tragédie, autorská objevnost, neotřelost textu i inscenačních postupů. Jednotlivé situace ničím nepřekvapují a celek působí téměř jako mravoučná banalita.

Hercům nelze upřít snahu, i když až na výjimky nemají co hrát. Výraznějšího partu se do stává Richardu Krajčovi v roli Orfea (škoda, že nedostal více prostoru ke zpěvu), Markétě Viktorové zosobňující Eurydiku a Aleně Sasínové-Polarczykové, která hraje hostinskou a matku Foiba. Do popředí ještě vystupuje Daniel Zaoral jako Aristaios. Velmi výrazný je Norbert Lichý v roli vůdce bakchantů.

Představení se odehrává v „ulici“ mezi dvěma diváckými tribunami, na obou koncích uzavřené schodištěm, průchodem a plošinami. Na hrací ploše leží „obětní kámen“, funkční artefakt autorky scény a kostýmů Marty Roszkopfové.

Richard Krajčo v hlavní roli působí věrohodně i v úzkém kontaktu diváků s hracím prostorem, jeho Orfeus je mile zamilovaný, vřele milující, skutečně trpící a nepolopatisticky moudrý. Hlavně jemu pak patří potlesk obecnstva.

Jestliže „bezručáckého“ Orfea a Eurydiku nazíráme jako v pořadí třetí díl volné antické tetralogie ostravských divadel, pak potvrdil to, co o scéně, na které vznikl, dlouhodobě platí: snaha o experiment je vždy sympatická, i když výsledek není zrovna oslnující.

V roli Orfea se na scéně ostravského Divadla Petra Bezruče divákům představí Richard Krajčo.
Foto LUCIE GURKOVÁ

Orfeus a Eurydika připomene ráz kraje

Orfeus a Eurydika v režii Michala Przebindy a dramaturgii Jany Pihartové představuje již třetí příspěvek ostravských divadel na totožné téma Společné plavby o osudech bájně výpravy antických herojů za Zlatým rounem - tentokrát v podání Divadelní společnosti Petra Bezruče.

Motivem proplování jako by představení Orfea a Eurydiky s Plavbou ideálně souznělo. Jedinou překážku herců totiž na cestě koridorem diváků vytváří artistně upravený obětní kámen. V řečišti koridoru si nejen majestátně trůní, ale dokonce vrhá na strop světla podobná hvězdám.

Téma osudu slavného pěvce, básníka a hudebníka Orfea, který "dosáhl toho, že se stromy a skály hnuly z místa a šly za zvuky jeho hudby", zpracovali tvůrci střizlivě na základě dostupných pramenů, včetně didaktického spodobnění dobových kultů. V poměrně prostoduchém podání se na jevišti objevují dvě odvěké soupeřící povahy lidské psychy: požívačnost a střidmost. Jednu zastupují divočí vyznavači opileckých orgií - di-

onýzští bakchové, druhou reprezentují střizlivěji uvažující pastevci - apollinský kult. Oba spolky přitom holdují rituálům konaným právě kolem obětiště, které symbolizuje zmíněný kámen.

Orfeus uprostřed sváru dvou principů dostal za úkol působit jako racionální element, který snad zastupuje budoucí generace vědců. Jeho logický úsudek má zneprátené strany vyvést z bludného kruhu nenávisti a ukázat lidem nové perspektivy.

Samotné inscenační představení zaujme nejen prostorovým řešením, kdy má divák pocit větší účasti v ději, ale také poutavým scénickým nasvícením. Strohá a vystižná scéna Marty Roszkopfové nabízí antické odkazy i působivé využití světla a stínu. Kostýmy podtrhují zejména charakter obou protikladných kultů. Přitom u společenství bakchů svou popisností připomenou divé jeskynní muže s komickými rohy býků na hlavách. Zdá se, že zvláště tato stylizace vychází otevřeně vstříc mladému publiku, které divadlo navštěvuje. Podobně rychle upou-

tá i poklidná scénická hudba Milana Svobody, která využívá i lehký kýčovitý záznamu ptačího zpěvu.

Uprostřed výbojnější choreografie celého souboru se skromněji a soustavněji prosazují dvě titulní role: Richard Krajčo (Orfeus) a Markéta Viktorová (Eurydika). Tvoří kvalitní herecký pár s potřebnou příměsí respektu i nevinnosti před bohy vyvolenými postavami.

Przebindova inscenace tak nabízí osobitou verzi návratu ke klasicistickým reáliím evropské civilizace. Zároveň, však chtít nechtě znamená i změnu v jejich "nevinném" jako by naivním uspořádání. Onen obětní kámen, kolem kterého se neustále odehrává herecká akce, totiž není jen pouhým kamenem, nebo modelem antického kamene. Sestavený z plátů gumových pásů používaných na šachtách, jimiž prosvítá mýtickotvorné světlo - hvězdné znamení, tak nabízí nezaměnitelný odkaz na důlní specifikum Ostravského kraje.

MARTIN JIROUŠEK

Markéta Viktorová jako Eurydika (vlevo) a Lucie Žáčková v inscenaci Michala Przebindy a Jany Pihartové Orfeus a Eurydika

FOTO: MAFA - MARTIN POPELÁŘ

Divadelní společnost Petra Bezruče v Ostravě. Jana Pihartová a Michal Przebinda: Orfeus a Eurydika (Původní hra na motivy řeckých mýtů). Hudba: Vlastimil Ondruška a Milan Svoboda. Choreografie: Josef Kotěšovský j.h. Scéna a kostýmy: Marta Roszkopfová. Premiéra 24. března v Divadle Petra Bezruče.

Soubor připravuje Orfeua a Euridiku

Ostrava - Inscenaci příběhu o nejslavnějším antickém básníku a zpěváku Orfeovi pod názvem Orfeus a Euridika připravuje soubor Divadelní společnost Petra Bezruče v Ostravě.

Dramatizace mýtu o bájném pěvci Orfeovi tak bude již třetím příspěvkem k nebývalému projektu ostravských profesionálních divadel Společná plavba. Doposud se jí účastnilo Národní divadlo moravskoslezské s inscenací Zlaté rouno a Komorní scéna Aréna s Médeiou, Iásónem a jejich dětmi.

"Původně jsme ke Společné plavbě chtěli přispět inscenací na téma Heraklových dobrodružství. Jelikož o totéž téma projevil velký zájem Divadlo loutek, nakonec jsme se rozhodli pro možná riskantnější příběh Orfeua a Euridiky," uvedl režisér Michal Przebinda a dramaturgyně Jana Pithartová.

Jestliže k Heraklovi existuje celá řada dramatizací, Orfeův mýtus je podle nich těžce dostupný. "Nepodařilo se mi objevit přijatelnou a hratelnou verzi, která by odpovídala našemu záměru uvést mýtus v přijatelné podobě," pokračuje Jana Pithartová. Divadelníci tak vytvořili původní text na motivy řeckých mýtů, který označili jako "příběh nesmrtelné lásky, výjimečného talentu a mimořádné osobní síly bájného pěvce Orfeua, převyprávěný do uvěřitelné podoby."

Ostravská Divadelní společnost Petra Bezruče představení v sobotu v premiéře pokračování projektu ostravských profesionálních divadel Společná plavba představení Orfeus a Euridika

FOTO: MAFA - MARTIN POPELÁŘ

Dramaturgyně musela k přípravě inscenace nastudovat kvanta literatury: "Přečetla jsem kolem patnácti kil různých pramenů, od

Homéra přes Vergilia, Ovidia až k Robertu Gravesovi. Slyšela jsem i o zajímavých filmových adaptacích na toto téma jako jsou

snímky Jeana Cocteau nebo Marcela Camuse, ale k těm jsem se již nedostala," pokračuje Jana Pithartová.

Podle ní a Przebindy by se inscenace Orfeus a Euridika měla blížit k formě pohádky. "Je to jeden z mála dnešních žánrů, který

si zachovává klasické kategorie dobra a zla. To podle nás odpovídá významu návratu k antické kultuře, který Společná plavba reprezentuje. V pohádce se nestane nic nečekaného, nejde zde o postmoderní relativizaci hodnot. Také transparentní jednání pohádky a modelové rozvržení děje odpovídá našemu návratu ke kořenům evropské kultury," míní divadelníci. Jejich hra přitom nebude obsahovat žádné zázraky ani projevy antických bohů.

Nově vzniklý text byl napsán i se záměrem oslovit mladé publikum, které Divadlo Petra Bezruče navštěvuje. Postup čerstvě vznikající hry umožnil, aby její dramatické postavy byly psány na tělo členů divadelního souboru.

Scénu a kostýmy navrhla Marta Roszkopfová, autorem scénické hudby je Milan Svoboda, písně k inscenaci složil Vlastimil Ondruška. Na choreografii se podílel Josef Kotěšovský (host).

V titulních rolích inscenace vystoupí Richard Krajčo a Markéta Viktorová. Další postavy ztvární Alena Sasinová-Polarczyk, Lucie Žáčková, Kateřina Krejčí, Zdena Przebindová, Marcela Čapková, Norbert Lichý (kněz, vůdce bakhantů), Vítězslav Kryške a další.

Premiéra inscenace Orfeus a Euridika bude v sobotu v sedm hodin večer.

MARTIN JIROUŠEK

OŠTRAVA na týden

CO S VOLNÝM ČASEM OD ÚTERÝ 20. BŘEZNA DO PONDĚLÍ 26. BŘEZNA

Richard Krajčo v roli Orfeua

V premiéře mytické hry u

OŠTRAVA (c) Jana Pithartová a Michal Przebinda jsou autory původní hry na motivy řeckých mýtů Orfeus a Eurydika. V příběhu nesmrtelné lásky, výjimečného talentu a mimořádné osobní síly, jež má svou premiéru v Divadle Petra Bezruče, se v titulních rolích představí Richard Krajčo a Markéta Viktorová.

strahami. Po návratu do vlasti ho roztrhaly na kusy zdivočelé bakchantky, které provokovala jeho zdrženlivost.

Režie tohoto příběhu se chopil Michal Przebinda, scénickou hudbu má na svědomí Milan Svoboda, písně Vlastimil Ondruška, scénu a kostýmy Marta Roszkopfová a choreografii Josef Kotěšovský. Hrají Richard Krajčo (Orfeus), Markéta Viktorová (Eurydika), Alena Sasinová-Polarczyk, Daniel Zadoral, Vítězslav Kryške, Norbert Lichý, Roman Harok a další.

Na otázku, co nového a současného lze objevit na tomto smutném příběhu,

odpověděla spoluautorka textu Jana Pithartová: „Především to, co na něm smutné není - hodnoty, které jsou protivahou Orfeova neštěstí, tedy výjimečné nadání, mimořádnou osobní sílu a nevědní lásku, která mu, navzdory své tragice, naplnila celý život. To jsou hodnoty platné ve všech dobách. Žádný lidský příběh není jenom smutný. Smutné je, když si to neuvědomíme.“

✓ Svůj herecký talent na jevišti odhalil nadějný Richard Krajčo i jeho zkušenější kolega Vítězslav Kryške.
foto: ARCHIV

Po stopách Argonautů se první polovině letošního roku vydávají všechny čtyři ostravské scény. Postupně na nich znikají autorské inscenace inspirované osudy bájných antických hrdinů, kteří se účastnili ásonovy výpravy za zlatým ouneum. Po Národním divadle moravskoslezském (inscenace Zlaté rouno) a Komorní scéně Aréna (Iásón, Médeia a jejich léti) přebírá štafetu Divadlo Petra Bezruče, kde se uskuteční v sobotu 24. března česká premiéra hry Orfeus a Eurydika. Text byl napsán na motivy řeckých mýtů o bájném antickém hrdinovi.

Z mytologických vyprávění je známo, že Orfeus byl obdařen mimořádným nadáním. Když zpíval a hrál na lyru, slétali se ptáci, sbíhala se zvěř, stromy a skály tančily. Již v mládí ovdověl, s Eurydikinou smrtí se však nevyrovnal, sestoupil do říše mrtvých a zpíval podsvětním bohům tak krásně, že mu dovolili, aby si Eurydiku odvedl zpět na zem. Nesplnil však jejich podmínku, že se cestou nesmí ohlédnout, a tím ztratil Eurydiku navždy. S jinou ženou už se nesblížil. Zúčastnil

